YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
20 päivänä syyskuuta 1988 *

Asiassa 302/86,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään komission oikeudellinen neuvonantaja R. Wainwright ja komission oikeudellisen yksikön virkamies J. Christoffersen, prosessiosoite Luxemburgissa c/o komission oikeudellisen yksikön virkamies Georgios Kremlis, bâtiment Jean Monnet, Kirchberg,

kantajana,

jota tukee

Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta, asiamiehenään S. J. Hay, Treasury Solicitor, prosessiosoite Luxemburgissa Ison-Britannian suurlähetystö, 14 boulevard Roosevelt,

väliintulijana,

vastaan

Tanskan kuningaskunta, asiamiehenään ulkoasiainministeriön oikeudellinen neuvonantaja J. Molde, prosessiosoite Luxemburgissa Tanskan suurlähetystö, 11 b boulevard Joseph-II,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: tanska.

jossa vaaditaan sen toteamista, että ottamalla käyttöön 2.7.1981 annetussa säädöksessä nro 397 säädetyn olut- ja virvoitusjuomapakkausten pakollisen palautusjärjestelmän ja soveltaessaan sitä Tanskan kuningaskunta on jättänyt noudattamatta ETY:n perustamissopimuksen 30 artiklan nojalla sille kuuluvia velvollisuuksia,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti A. J. Mackenzie Stuart, jaostojen puheenjohtajat G. Bosco, O. Due, J. C. Moitinho de Almeida ja G. C. Rodríguez Iglesias sekä tuomarit U. Everling, K. Bahlmann, Y. Galmot, C. N. Kakouris, R. Joliet ja F. A. Schockweiler,

julkisasiamies: Sir Gordon Slynn,
kirjaaja: hallintovirkamies B. Pastor,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen sellaisena kuin se on muutettuna 15.3.1988 pidetyn suullisen käsittelyn jälkeen,

kuultuaan julkisasiamiehen 24.5.1988 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio on nostanut ETY:n perustamissopimuksen 169 artiklan nojalla kanteen, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon 1.12.1986 ja jossa vaaditaan sen toteamista, että ottamalla käyttöön 2.7.1981 annetussa säädöksessä nro 397 säädetyn olut- ja virvoitusjuomapakkausten pakollisen palautusjärjestelmän ja soveltaessaan sitä Tanskan kuningaskunta on jättänyt noudattamatta ETY:n perustamissopimuksen 30 artiklan nojalla sille kuuluvia velvollisuuksia.

2 Järjestelmään, jonka yhteensoveltuvuuden yhteisön oikeuden kanssa komissio riitauttaa, sisältyy valmistajille asetettu velvollisuus myydä olutta ja virvoitusjuomia ainoastaan Tanskan ympäristöhallituksen (Miljøstyrelse) hyväksymissä uudelleen käytettävissä pakkauksissa; ympäristöhallitus voi olla antamatta lupaa uudentyyppiselle pakkaukselle muun muassa sillä perusteella, ettei kyseinen pakkaus sovellu teknisesti palautusjärjestelmään, ettei asianomaisten suunnittelema palautusjärjestelmä tosiasiallisesti takaa pakkausten riittävää uudelleen käyttöä tai jos saatavilla oleva ja samaa tarkoitusta varten suunniteltu samansuuruinen pakkaus on jo hyväksytty.

3 Edellä mainittua säännöstöä muutettiin 16.3.1984 tehdyllä päätöksellä nro 95, jossa hyväksyttiin kokeilutarkoituksessa – edellyttäen, että pantti- ja palautusjärjestelmä otetaan käyttöön – sellaisten pakkausten käyttö, joita ei ole hyväksytty, lukuun ottamatta metallisia pakkauksia, 3 000 hehtolitran rajoituksella valmistajaa kohden vuodessa sekä ulkomaisten valmistajien juomien myynnin yhteydessä.

4 Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus hyväksyttiin komission vaatimuksia tukevaksi väliintulijaksi 8.5.1987 tehdyllä päätöksellä.

5 Asiaan liittyviä tosiseikkoja, menettelyn kulkua ja asianosaisten esittämiä perusteita ja väitteitä koskevat tarkemmat tiedot ilmenevät suullista käsittelyä varten laaditusta kertomuksesta. Oikeudenkäyntiasiakirjojen näitä osia käsitellään jäljempänä ainoastaan, jos se on tarpeen tuomioistuimen perustelujen selvittämiseksi.

6 Ratkaistaessa käsiteltävänä olevaa asiaa on todettava ensin, että yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti (asia 120/78, Rewe, tuomio 20.2.1979, Kok. 1979, s. 649, ja asia 261/81, Rau, tuomio 10.11.1982, Kok. 1982, s. 3961), kysymyksessä olevien tuotteiden kauppaa koskevan yhteisen säännöstön puuttuessa kansallisten oikeussääntöjen välisistä eroista aiheutuvat tavaroiden vapaan liikkuvuuden rajoitukset yhteisössä on hyväksyttävä siltä osin kuin kyseistä erotuksetta kotimaisiin ja maahan tuotuihin tuotteisiin sovellettavaa kansallista lainsäädäntöä voidaan pitää välttämättömänä yhteisön oikeudessa hyväksyttyjen pakottavien vaatimusten täyttämiseksi. Lisäksi tällaisen lainsäädännön on oltava oikeassa suhteessa asetettuun tavoitteeseen nähden. Jos jäsenvaltio voi saman tavoitteen saavuttaakseen valita useista mahdollisista toimenpiteistä, sen on valittava kaupan vapautta vähiten rajoittava toimenpide.

7 Käsiteltävänä olevassa asiassa Tanskan hallitus esittää, että Tanskassa voimassa oleva olut- ja virvoitusjuomapakkausten pakollinen palautusjärjestelmä on perusteltu ympäristönsuojeluun liittyvän pakottavan vaatimuksen täyttämiseksi.

8 Yhteisöjen tuomioistuin on jo katsonut asiassa 240/83, Association de défense des brûleurs d'huiles usagées, tuomio 7.2.1985 (Kok. 1985, s. 531) ympäristönsuojelun olevan "yksi yhteisön olennaisista tavoitteista", joka voi siksi olla perusteena tavaroiden vapaan liikkuvuuden tietyille rajoituksille. Myös Euroopan yhtenäisasiakirja tukee tätä arviota.

9 Edellä esitetty huomioon ottaen on siis syytä todeta, että ympäristönsuojelu on pakottava vaatimus, jonka perusteella voidaan rajoittaa perustamissopimuksen 30 artiklan soveltamista.

10 Komissio esittää, että Tanskan lainsäädännöllä loukataan suhteellisuusperiaatetta, koska ympäristönsuojelun tavoite voidaan saavuttaa yhteisön sisäistä kauppaa vähemmän rajoittavilla keinoilla.

11 Tässä yhteydessä on syytä muistuttaa, että yhteisöjen tuomioistuin on edellä mainitussa, 7.2.1985 antamassaan tuomiossa täsmentänyt, että ympäristön suojelemiseksi toteutetut toimenpiteet eivät saa "ylittää sitä, mikä on ympäristönsuojelun kaltaiseen yleistä etua koskevaan tavoitteeseen pyrkimisen kannalta perusteltua".

12 Näin ollen on tutkittava, ovatko kaikki riidanalaisesta säännöstöstä tavaroiden vapaalle liikkuvuudelle aiheutuvat rajoitukset välttämättömiä niiden tavoitteiden saavuttamiseksi, joihin kyseisellä säännöstöllä pyritään.

13 Alkuun on todettava, että siltä osin kuin on kyse velvollisuudesta ottaa käyttöön tyhjien pakkausten pantti- ja palautusjärjestelmä, kyseinen velvollisuus on välttämätön osa järjestelmää, jonka tarkoituksena on varmistaa pakkausten uudelleenkäyttö, ja se näyttää siten olevan tarpeen niiden tavoitteiden saavuttamiseksi, joihin kyseisellä säännöstöllä pyritään. Tämä toteamus huomioon ottaen kyseisestä velvollisuudesta tavaroiden vapaalle liikkuvuudelle aiheutuvia rajoituksia ei voida pitää suhteettomina.

14 Seuraavaksi on tarkasteltava valmistajien tai maahantuojien velvollisuutta käyttää ainoastaan kansallisen ympäristönsuojeluviraston hyväksymiä pakkauksia.

15 Tanskan hallitus on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimessa käydyn menettelyn kuluessa, että nykyinen pantti- ja palautusjärjestelmän toiminta vaarantuisi, jos hyväksyttyjen pakkausten määrä olisi yli kolmekymmentä, koska järjestelmään kuuluvat vähittäiskauppiaat eivät ole valmiita hyväksymään liian monia pullotyyppejä käsittelykustannusten ja varastointiin liittyvien tilavaatimusten kasvun vuoksi. Tämän vuoksi ympäristönsuojeluvirasto on toiminut tähän asti siten, että antaessaan uuden luvan se peruuttaa samalla jonkin aiemmin annetun.

16 Vaikka nämä väitteet eivät ole täysin merkityksettömiä, on kuitenkin todettava, että Tanskassa tällä hetkellä voimassa oleva järjestelmä mahdollistaa sen, että Tanskan viranomaiset voivat olla antamatta lupaa ulkomaiselle valmistajalle, vaikka tämä voisi taata palautettujen pakkausten uudelleenkäytön.

17 Sellaisessa tilanteessa ulkomainen valmistaja, joka tahtoo kuitenkin myydä tuotteitaan Tanskassa, joutuu valmistamaan tai ostamaan jo hyväksyttyjä pakkauksia, mistä sille aiheutuu huomattavia lisäkustannuksia ja mikä tekee siten sen valmistamien tuotteiden tuonnin tähän maahan hyvin vaikeaksi.

18 Kyseisen esteen poistamiseksi Tanskan hallitus on muuttanut säännöstöään edellä mainitulla, 16.3.1984 tehdyllä päätöksellä nro 95, jossa valmistajalle annetaan lupa myydä enintään 3 000 hehtolitraa olutta ja virvoitusjuomia sellaisissa pakkauksissa, joita ei ole hyväksytty, edellyttäen, että on otettu käyttöön pantti- ja palautusjärjestelmä.

19 Komissio riitauttaa päätöksen nro 95 säännöksen, jossa asetetaan 3 000 hehtolitran vuosirajoitus koskemaan sitä olut- ja virvoitusjuomamäärää, joka valmistajalla on lupa myydä sellaisissa pakkauksissa, joita ei ole hyväksytty, koska komission mukaan kyseinen säännös ei ole tarpeen niiden tavoitteiden saavuttamiseksi, joihin kyseisellä järjestelmällä pyritään.

20 Tässä yhteydessä on syytä huomauttaa, että olemassa oleva hyväksyttyjen pakkausten palautusjärjestelmä tosin takaa mahdollisimman laajan uudelleenkäytön ja on siten suuressa määrin ympäristöä suojeleva, koska tyhjät pakkaukset voidaan palauttaa mille tahansa juomien vähittäiskauppiaalle, kun taas sellaiset pakkaukset, joita ei ole hyväksytty – ottaen huomioon, että niiden osalta on mahdotonta ottaa käyttöön yhtä täydellistä järjestelmää – voidaan palauttaa ainoastaan sille vähittäiskauppiaalle, jolta kyseiset juomat on hankittu.

21 Kuitenkin myös sellaisten pakkausten palautusjärjestelmä, joita ei ole hyväksytty, on omiaan suojelemaan ympäristöä, ja siltä osin kuin on kyse tuonnista, se koskee sitäpaitsi ainoastaan pientä juomamäärää verrattuna maassa kulutettavien juomien kokonaismäärään, koska vaatimuksella pakkausten takaisinottamisesta on tuontia rajoittava vaikutus. Näissä olosuhteissa maahantuojien myymien tuotteiden määrän rajoittaminen on suhteeton asetettuun tavoitteeseen nähden.

22 Näin ollen on syytä todeta, että rajoittamalla 16.3.1984 antamallaan säädöksellä nro 95 sellaisissa pakkauksissa myytävien oluen ja virvoitusjuomien määrää, joita ei ole hyväksytty, 3 000 hehtolitraan valmistajaa kohden vuodessa kyseisten tuotteiden muista jäsenvaltioista suoritettavan tuonnin osalta Tanskan kuningaskunta on jättänyt noudattamatta sille ETY:n perustamissopimuksen 30 artiklan nojalla kuuluvia velvollisuuksia.

23 Kanne on hylättävä muilta osin.

Oikeudenkäyntikulut

24 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaisesti asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Jos asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi, yhteisöjen tuomioistuin voi kuitenkin saman artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan määrätä, että kunkin asianosaisen on vastattava omista kuluistaan kokonaan tai osittain. Koska kanne on hyväksytty ainoastaan osittain, kukin asianosainen määrätään vastaamaan omista kuluistaan. Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen on väliintulijana vastattava omista kuluistaan.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Rajoittamalla 16.3.1984 antamallaan säädöksellä nro 95 sellaisissa pakkauksissa myytävien oluen ja virvoitusjuomien määrää, joita ei ole hyväksytty, 3 000 hehtolitraan valmistajaa kohden vuodessa kyseisten tuotteiden muista jäsenvaltioista suoritettavan tuonnin osalta Tanskan kuningaskunta on jättänyt noudattamatta sille ETY:n perustamissopimuksen 30 artiklan nojalla kuuluvia velvollisuuksia.**

2) **Kanne hylätään muilta osin.**

3) **Kunkin asianosaisen on vastattava omista kuluistaan. Väliintulijan on vastattava omista kuluistaan.**

Mackenzie Stuart Bosco Due Moitinho de Almeida

Rodríguez Iglesias Everling Bahlmann

Galmot Kakouris Joliet Schockweiler

Julistettiin Luxemburgissa 20 päivänä syyskuuta 1988.

J.-G. Giraud
kirjaaja

A. J. Mackenzie Stuart
presidentti